

Sygn. akt III CSK 11/05

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 19 maja 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
w D.

przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia – L. Oddziałowi Wojewódzkiemu o
zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 19 maja 2006 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 17 lutego 2005 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w D. wniósł o zasądzenie od Narodowego Funduszu Zdrowia kwoty 148.189,39 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 czerwca 2004 r.

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 12 października 2004 r. oddalił powództwo ustalając następujący stan faktyczny sprawy. W latach 2001-2003 Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w D. zawierał z L. Regionalną Kasą Chorych umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych przysługujących ubezpieczonym w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego w zakresie leczenia. Począwszy od 1 stycznia 2001 r. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w D., związany regulacją wprowadzoną w art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców (Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 45 ze zm.), był zobowiązany wypłacić pracownikom wynagrodzenie powiększone zgodnie z ustawą. Podwyżki te zostały wypłacone. Umowy zawarte przez powoda z L. Regionalną Kasą Chorych nie przewidywały zwiększenia świadczenia należnego powodowi z tytułu konieczności wykonania obowiązku nałożonego przez ustawę.

W tych okolicznościach faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie jest zasadne, bowiem powód nie wykazał istnienia podstaw prawnych do przyjęcia odpowiedzialności pozwanego za zobowiązania wskazane w pozwie.

Sąd Okręgowy, odnosząc się do wskazania w pozwie jako podstawy prawnej roszczenia art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców, powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2002 r., K 43/01, oraz na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2003 r., I CK 1423/03. Następnie podkreślił, że na podstawie art. 54 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej kasy chorych płaciły zakładom opieki zdrowotnej za określone w kontrakcie usługi medyczne. To zaś, jak owe zakłady rozdysponują uzyskane środki finansowe, należało do ich wyłącznej kompetencji. Trudno też – zdaniem Sądu Okręgowego – wywieść odpowiedzialność pozwanego z tego, iż przy zawieraniu umów kasy chorych (czy też obecnie ich następcą - NFZ) winny

uwzględniać zwiększenie kosztów spowodowanych wprowadzeniem od 1 stycznia 2001 r. podwyżki wynagrodzeń.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie można przyjąć odpowiedzialności pozwanego z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Dopóki powód nie wykaże, iż którakolwiek z umów przewidywała obowiązek refundowania wypłaconych wynagrodzeń, dopóty o odpowiedzialności kontraktowej nie może być mowy.

Według Sądu Okręgowego brak jest też podstaw do uznania jako podstawy odpowiedzialności pozwanego art. 518 k.c. Powód nie wykazał, że zachodzą pomiędzy stronami przesłanki dające podstawę do uznania, że powód regulując wierzytelności swoich pracowników spłacił cudzy dług w rozumieniu art. 518 k.c.

Sąd Okręgowy podkreślił, że źródłem roszczenia dochodzonego przez powoda nie może być również orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, na które powołuje się powód. Żaden przepis nie przewiduje, aby orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego czy jego uzasadnienie mogło być źródłem zobowiązania.

Ubocznie Sąd Okręgowy zauważył też, że w stanie faktycznym sprawy nie znajduje zastosowania konstrukcja wyzysku unormowana w art. 388 § 1 k.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego, strony były związane umowami, do których należy stosować przepisy o umowie zlecenia (art. 750 k.c.). Termin przedawnienia roszczenia powoda o wynagrodzenie za spełnione czynności wynosi dwa lata (art. 751 pkt 1 k.c.), zatem roszczenie byłoby przynajmniej w części przedawnione.

Powód wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 17 lutego 2005 r., oddalił apelację podkreślając, że Sąd Okręgowy dokonał dokładnej i szczegółowej oceny wskazanych przez powoda podstaw prawnych dochodzonego roszczenia i słusznie przyjął, iż nie uzasadniają one źródła odpowiedzialności pozwanego.

Powód w skardze kasacyjnej zarzucił naruszenie przepisów postępowania, mianowicie art. 385 k.p.c., art. 386 § 1 k.p.c., art. 187 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., a także prawa materialnego, mianowicie art. 518 k.c. i art. 4a ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw, a także art. 405, art. 357¹, art. 751 i art. 118 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna podlega uwzględnieniu wobec zasadności zarzutu dokonania przez Sąd Apelacyjny nietrafnej wykładni art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.). Sąd Apelacyjny uznał mianowicie, że przepis ten nie stanowi podstawy roszczenia powoda w stosunku do pozwanego. Wykładnia powołanego przepisu była przedmiotem rozbieżnych orzeczeń Sądu Najwyższego, czego konsekwencją stało się przedstawienie zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu Sądowi Najwyższemu. Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2006 r., III CZP 130/05 (dotychczas niepubl.), art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. stanowi – w zw. z art. 56 k.c. – podstawę roszczenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w stosunku do kasy chorych (Narodowego Funduszu Zdrowia) o zwrot kosztów zwiększonego wynagrodzenia pracowników, jeżeli zakład ten, mimo prawidłowego gospodarowania środkami uzyskanymi na podstawie umowy o udzielenie świadczeń zdrowotnych, nie mógł tych kosztów pokryć w całości lub w części. Skład siedmiu sędziów SN nie skorzystał z uprawnienia do nadania tej uchwale mocy zasady prawnej (art. 61 § 6 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. z 2002 r. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), w konsekwencji czego nie jest ona formalnie wiążąca dla składów orzekających Sądu Najwyższego. Pomimo to skład orzekający w niniejszej sprawie podzielił stanowisko zaprezentowane we wspomnianej wyżej uchwale.

Obowiązkiem Sądu Apelacyjnego przy ponownym rozpoznaniu sprawy będzie zatem rozważenie, czy powód prawidłowo gospodarował środkami uzyskanymi na podstawie umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych i pomimo takiego prawidłowego gospodarowania nie mógł pokryć kosztów podwyżek wynagrodzeń w całości lub w części (zob. także dwa wyroki SN z dnia 10 maja 2006 r., III CK 196/05 i III CK 280/05). Sąd Apelacyjny powinien jednak wziąć pod uwagę okoliczność, że art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. dotyczy wzrostu wynagrodzeń jedynie w latach 2001 i 2002, ale już nie w 2003 r.

W konsekwencji trafny okazał się zarzut naruszenia przepisów art. 385 i art. 386 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Apelacyjny ponownie zatem będzie musiał ocenić zasadność apelacji powoda, w szczególności w aspekcie przedstawionej wyżej wykładni art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r.

Niejasny jest natomiast zarzut naruszenia art. 187 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Jeżeli odnosi się on do nierozpoznania powództwa na podstawie art. 405 k.c. (co powód również odrębnie podnosi w skardze kasacyjnej), to zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie. Należy bowiem podkreślić, że niedopuszczalny jest zbieg roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia (nienależnego świadczenia) z roszczeniem o wykonanie umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1998 r., I CKN 522/97, OSNC 1998, nr 11, poz. 176).

Nie jest trafny zarzut naruszenia art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku podzielił bowiem w całości dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę prawną roszczenia powoda, w tym również ocenę dotyczącą dwuletniego terminu przedawnienia roszczenia według art. 751 k.c. Kwalifikacja umowy wiążącej strony jako takiej, do której na podstawie art. 750 k.c. stosuje się przepisy o zleceniu, wszakże budzi zastrzeżenia.

Bezzasadny jest zarzut skargi kasacyjnej naruszenia art. 357¹ k.c. Powołanie się na nadzwyczajną zmianę stosunków w rozumieniu tego przepisu zostało trafnie zakwestionowane m. in. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2003 r., I CKN 255/01 (niepubl.), z dnia 17 marca 2005 r., III CK 405/04 (OSNC 2006, nr 2, poz. 36) i z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 674/04 (niepubl.) wydanych w podobnych sprawach.

Również bezzasadny okazał się zarzut naruszenia art. 518 k.c., bowiem powód nie wykazał, i zresztą w okolicznościach niniejszej sprawy nie mógł wykazać, żadnej z okoliczności wymienionych w dwóch punktach zamieszczonych w tym artykule.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.